

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Біолого-технологічний факультет

Кафедра технології виробництва молока і м'яса

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**«ОРГАНІЗАЦІЯ ТА УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЦТВОМ ЯЛОВИЧИНИ
НА СУЧАСНИХ ФЕРМАХ»**

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	20 Аграрні науки та продовольство
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	другий (магістерський)
ФАКУЛЬТЕТ	Біолого-технологічний

Робоча програма навчальної дисципліни «Організація та управління виробництвом яловичини на сучасних фермах» для студентів освітнього рівня магістр, спеціальність 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва. Укладач: Борщ О.О. Біла Церква: БНАУ, 2023. 15 с.

Розробник: **О. О. Борщ**, д-р с.-г. наук, доцент

Гарант освітньо-професійної програми,
д-р с.-г. наук, професор

Руслана СТАВЕЦЬКА

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри технології виробництва молока і м'яса (протокол № 1 від 28 серпня 2023 року)

Завідувач кафедри технології виробництва
молока і м'яса, д-р с.-г. наук, професор

Марія ЛУЦЕНКО

Схвалено науково-методичною комісією біолого-технологічного факультету
(протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.)

Голова навчально-методичної комісії,
д-р с.-г. наук, професор

Сергій МЕРЗЛОВ

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	5
3. ЗАГАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	5
3.1. Загальні та фахові компетентності, які забезпечує дисципліна	5
3.2. Програмні результати навчання, які забезпечує дисципліна	6
4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОРГАНІЗАЦІЯ ТА УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЦТВОМ ЯЛОВИЧИНИ НА СУЧАСНИХ ФЕРМАХ»	7
5. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ	7
6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	8
6.1. ЛЕКЦІЇ	8
6.2. ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	9
6.3. САМОСТІЙНА РОБОТА	10
6.4. ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ТА ГРУПОВИХ ЗАВДАНЬ	11
7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ	11
8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	12
9. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ	12
10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	12
11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ	14
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	15

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Згідно з навчальним планом на 2023–2024 навчальний рік, на вивчення дисципліни «Організація та управління виробництвом яловичини на сучасних фермах» для денної форми навчання виділено всього 150 академічних годин (5 кредитів ECTS), у т.ч. аудиторних – 28 годин (лекції – 14, практичні заняття – 14), самостійна робота студентів – 122 години.

Опис навчальної дисципліни за показниками та формами навчання наведено в таблиці:

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифр та найменування галузі знань, спеціальності, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 5	Галузь знань: 20 Аграрні науки та продовольство	Вибіркова	
Змістових модулів – 2	Спеціальність: 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва	2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – розрахункове		<i>Семестр</i>	
Загальна кількість академічних годин – 150		3-й	3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 9,3		<i>Лекції</i>	
	Другий (магістерський) рівень вищої освіти	14 год.	4 год.
		<i>Практичні</i>	
		<i>Самостійна робота</i>	
		122 год.	142 год.
		Підсумковий контроль: іспит	

Метою вивчення дисципліни «Організація та управління виробництвом яловичини на сучасних фермах» є набуття студентом знань, умінь і навичок з організації й управління виробництвом яловичини у спеціалізованих господарствах, а також освоєння прогресивних технологій вирощування молодняка великої рогатої худоби молочного напрямку продуктивності на м'ясо, задля отримання дешевої, високоякісної, екобезпечної продукції.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Вибіркова навчальна дисципліна «Організація і управління виробництвом яловичини на сучасних фермах», базується на знаннях таких дисциплін, як «Моделювання технологічних процесів у тваринництві», «Годівля високопродуктивних с.-г. тварин», «Біологія продуктивності с.-г. тварин», «Технологія виробництва молока та яловичини», вивчених на попередніх курсах.

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

3.1. Загальні та фахові компетентності, які забезпечує дисципліна

Згідно вимог освітньо-професійної програми «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» здобувачі повинні набути здатності отримувати наступні компетентності:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК 2. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій ;

ЗК 4. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації, отриманої з різних джерел.

ФК 2. Здатність розробляти, організовувати та здійснювати заходи з підвищення продуктивності тварин, контролю безпечності та якості продуктів, їх переробки й ефективності виробництва;

ФК 4. Здатність моделювати та проектувати технологічні процеси виробництва та переробки продукції тваринного походження;

ФК 5. Здатність організовувати підприємницьку та фінансову діяльність та оцінювати економічну ефективність виробництва і переробки продукції тваринного походження; бізнес-план підприємства з виробництва продукції тваринництва, прогнозувати ринкове середовище продуктів тваринництва

ФК 6. Здатність практично управляти робочими або навчальними процесами у сфері виробництва і переробки продукції тваринного походження, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів;

ФК 10. Здатність зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію до фахівців і нефахівців, зокрема осіб, які навчаються.

3.2. Програмні результати навчання, які забезпечує дисципліна

Програмний результат навчання за спеціальністю «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» відповідно до освітньо-професійної програми	Результати навчання з дисципліни
ПРН 2. Розробляти, впроваджувати й модернізувати ефективні технології і процеси у сфері виробництва і переробки продукції тваринництва.	РН 2.1. Вміти розробляти, впроваджувати й модернізувати ефективні технології виробництва яловичини на сучасних фермах.
ПРН 5. Відшукувати необхідні дані в науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати ці дані.	РН 5.1. Вміти використовувати передовий досвід вітчизняної і зарубіжної науки і практики з ефективного виробництва яловичини.
ПРН 6. Будувати та досліджувати моделі технологічних процесів виробництва і переробки продуктів тваринництва, оцінювати їх адекватність, визначати межі застосовності.	РН 6.1 Вміти моделювати технологічний процес виробництва яловичини на конкретній скотарській фермі.
ПРН 9. Приймати ефективні рішення з питань виробництва і переробки продукції тваринництва, прогнозувати їх розвиток, визначати фактори, що впливають на досягнення поставлених цілей, аналізувати і порівнювати альтернативи, оцінювати ризики та імовірні наслідки рішень.	РН 9.1. Знати основи менеджменту та маркетингу в скотарстві та вміти використовувати їх для ефективного виробництва яловичини.
ПРН 10. Нести відповідальність за розвиток професійних знань і практик, оцінювання стратегічного розвитку команди, формування ефективної кадрової політики.	РН 10.1. Вміти формувати команду висококласних фахівців і ефективно управляти кадрами у процесі виробництва яловичини.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Організація та управління виробництвом яловичини на сучасних фермах»

Змістовий модуль 1. Основи сучасного аграрного менеджменту і раціональної організації виробництва яловичини

Тема 1.1. Системна концепція організації виробництва.

Тема 1.2. Система управління аграрним виробництвом.

Тема 1.3. Методологічні основи організації технологічного процесу виробництва яловичини та управління ним у молочному скотарстві.

Тема 1.4. Методологічні основи організації технологічного процесу виробництва яловичини та управління ним у скотарстві.

Змістовий модуль 2. Особливості управління процесом виробництва яловичини за різних форм господарювання

Тема 2.1. Управління якістю і конкурентоспроможністю яловичини.

Тема 2.2. Інтеграція у виробництві та переробці м'яса великої рогатої худоби.

Тема 2.3. Шляхи удосконалення організації та управління виробництвом яловичини в аграрних підприємствах.

Тема 2.4. Інноваційні технології виробництва яловичини та управління ними в господарствах України.

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	всього	у тому числі				всього	у тому числі			
		л	п	інд	СРС		л	п	інд	СРС
Змістовий модуль 1. Основи сучасного аграрного менеджменту і раціональної організації виробництва яловичини										
Тема 1.1	19	1	2	8	8	20		2	9	9
Тема 1.2	20	2	2	8	8	18			9	9
Тема 1.3.	20	2	3	7	8	19	1		9	9
Тема 1.4.	17	2	-	7	8	19	1		9	9
Разом за модуль 1	76	7	7	30	32	76	2	2	36	36
Змістовий модуль 2. Особливості управління процесом виробництва яловичини за різних форм господарювання										
Тема 2.1	20	2	2	8	8	20	2		9	9
Тема 2.2	16	1	1	8	6	18			9	9
Тема 2.3	17	2		7	8	18			9	9
Тема 2.4	21	2	4	7	8	18		2	8	8
Разом за модуль 2	74	7	7	30	30	74	2	2	35	35
Всього годин	150	14	14	60	62	150	4	4	71	71

Примітка: л – лекції, п – практичні заняття; інд – індивідуальні завдання, СРС – самостійна робота студентів.

6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Лекції

Тема і зміст лекції	К-ть ГОДИН
<i>Змістовий модуль 1. Основи сучасного аграрного менеджменту і раціональної організації виробництва яловичини</i>	
1.1. Системна концепція організації виробництва. Організація виробництва: суть, структура, процес. Еволюція організації виробництва. Закономірності, основні принципи організації виробництва.	1
1.2. Управління аграрним виробництвом як система. Процес організації управління та його складові. Основні функції управління виробництвом. Напрямки управлінської діяльності в організації виробництва.	2
1.3. Методологічні основи організації технологічного процесу виробництва яловичини та управління ним у молочному скотарстві. Основні принципи організації виробництва яловичини на сучасних фермах. Оптимізація розмірів спеціалізованих підприємств та ферм з виробництва яловичини. Організація робочих процесів і праці у технології виробництва яловичини.	2
1.4. Методологічні основи організації технологічного процесу виробництва яловичини та управління ним у м'ясному скотарстві. Основні цілі у виробництві м'яса: організація господарства – організація виробництва – управління господарством і виробництвом. Принципи управління на фермах з розведення м'ясної худоби. Формування ефективних інтеграційних відносин у м'ясному скотарстві.	2
Разом за змістовий модуль 1	7
<i>Змістовий модуль 2. Особливості управління процесом виробництва яловичини за різних форм господарювання</i>	
2.1. Управління якістю і конкурентоспроможністю яловичини. Система якості у галузі виробництва яловичини. Господарський механізм і методи управління виробництвом рентабельної високоякісної яловичини. Організація контролю за виконанням планів і виробничих програм.	2
2.2. Інтеграція у виробництві та переробці м'яса великої рогатої худоби. Раціоналізація поєднання виробництва молока і яловичини у багатогалузевому підприємстві. Організація переробки м'яса ВРХ на базі підприємств-виробників. Горизонтальна інтеграція при виробництві яловичини. Вертикальна інтеграція при виробництві яловичини	1
2.3. Шляхи удосконалення організації та управління виробництвом продукції тваринництва в аграрних підприємствах. Підвищення рівня спеціалізації галузі і продуктивності тварин. Впровадження інноваційних процесів. Формування адаптивної поведінки сільськогосподарського товаровиробника. Удосконалення організаційних аспектів виробництва продукції.	2

2.4. Інноваційні технології виробництва яловичини та управління ними в господарствах України. Рационалізація поєднання виробництва молока і яловичини у багатогалузевому підприємстві. Організація переробки м'яса ВРХ на базі підприємств-виробників. Горизонтальна інтеграція при виробництві яловичини. Вертикальна інтеграція при виробництві яловичини	2
Разом за змістовий модуль 2	7
Всього	14

6.2. Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
Змістовий модуль 1. Основи сучасного аграрного менеджменту і раціональної організації виробництва яловичини		
1	Організаційна структура сільськогосподарських підприємств. Земля, капітал, люди, управління.	2
2	Системний підхід до управління виробництвом. Формування результативного та дієвого підходу до управління підприємством.	2
3	Планування та організація технологічного процесу вирощування молодняку великої рогатої худоби на м'ясо у господарствах різних типорозмірів Розробка програми росту молодняку. Розрахунок структури стада і середньорічного поголів'я. Визначення потреби в кормах і витрат поживних речовин корму для планового виробництва яловичини.	3
Разом за змістовий модуль 1		7
Змістовий модуль 2. Особливості управління процесом виробництва яловичини за різних форм господарювання		
4	Особливості організації й управління виробництвом яловичини у великому багатогалузевому господарстві.	2
5	Особливості організації й управління виробництвом яловичини у фермерських і селянських (індивідуальних) господарствах.	1
6	Розробка і впровадження бізнес-плану підприємства з виробництва яловичини. Вибір місця для будівництва підприємства. Аналіз ринку. Опис продукту. Маркетингово-організаційна стратегія. Виробничо-фінансовий план.	4
Разом за змістовий модуль 2		7
Всього		14

6.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
<i>Змістовий модуль 1. Основи сучасного аграрного менеджменту і раціональної організації виробництва яловичини</i>		
1	Планування і організація матеріальних ресурсів виробництва продукції тваринництва	4
2	Організація оперативного планування при виробництві продукції тваринництва	4
3	Особливості «великого» і «малого» виробництва продукції тваринництва	4
4	Прийняття управлінських рішень. Раціональне рішення	4
5	Управління персоналом	4
6	Кадрове планування	4
7	Криза та управління кризою	3
8	Виробничі типи підприємств з виробництва яловичини	4
9	Організаційно-економічні вимоги до способів і систем утримання ВРХ і будівництва тваринницьких приміщень	4
10	Планування потреби поголів'я худоби і виробництва яловичини	4
11	Планування і організація кормової бази при виробництві яловичини	4
12	Планування собівартості яловичини	4
13	Розподіл і форми організації праці при різних режимах роботи господарств	4
14	Режими праці і відпочинку, їх вибір і обґрунтування	4
15	Розробка технологічної документації з виробництва яловичини	4
16	Фактори підвищення економічної ефективності виробництва яловичини	3
Разом за змістовий модуль 1		62
<i>Змістовий модуль 2. Особливості управління процесом виробництва яловичини за різних форм господарювання</i>		
17	Організація виробництва яловичини у фермерських (селянських) господарствах	5
18	Організація виробничого обслуговування підприємств з виробництва яловичини	5
19	Організація виробничо-економічних зв'язків підприємств з виробництва яловичини з іншими структурами АПК	5
20	Організація реалізації м'яса ВРХ	5
21	Вплив механізації виробничих процесів у виробництві яловичини на його економічну ефективність	5
22	Управління якістю продукції	6

23	Контрольні забої молодняку великої рогатої худоби.	6
24	Контролінг: завдання та системи	6
25	Принцип проектної організації	5
26	Системний аналіз. Процес аналізу	6
27	Маркетинг в сільськогосподарських підприємствах	6
Разом за змістовий модуль 2		60
Всього годин		122

Примітка: у розрахунку годин на виконання самостійної роботи передбачено час на виконання індивідуальних завдань.

6.4. Орієнтовна тематика індивідуальних та групових завдань

1. Значення скотарства в народному господарстві та галузі тваринництва;
2. Корми та годівля ВРХ на відгодівлі, догляд і утримання відгодівельного поголів'я ВРХ.
3. Сучасний стан породного складу ВРХ, придатного для відгодівлі на яловичину.
4. Голштинська порода ВРХ та її значення у виробництві яловичини в Україні. Стисла історія її створення. Сучасний стан та особливості поліпшення.
5. Сучасні принципи організації і управління процесом виробництва яловичини.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час лекційного курсу застосовуються презентації у програмі Microsoft Office PowerPoint, довідковий матеріал, дискусійне обговорення проблемних питань.

Практичні заняття проводяться у вигляді семінарів-практикумів з виконанням ситуаційних та розрахункових завдань – індивідуальних та в групах; практичних досліджень; конференцій; ділових ігор.

Під час виконання самостійної роботи застосовують базові знання і практичні навички, а також матеріали досліджень.

8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль з предмету «Організація та управління виробництвом яловичини на сучасних фермах» включає тематичне оцінювання та модульний контроль.

Тематичне оцінювання аудиторної та самостійної роботи студентів здійснюється на основі отриманих ними поточних оцінок за усні та письмові відповіді з предмету, самостійні, практичні та контрольні роботи.

Поточний контроль за виконанням ІНДЗ здійснюється відповідно до графіку виконання завдання. Модульний контроль проводиться у формі комп'ютерного тестування.

Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється студентам у журнал академічної групи та електронний журнал після кожного контрольного заходу.

Підсумковий контроль навчальної діяльності студентів здійснюється у формі іспиту.

9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінка за лекційне заняття виставляється за активність студента в дискусії. Оцінку на практичному занятті студент отримує за виконанні розрахунків, лабораторні роботи, командні проекти, зроблені доповіді, презентації, реферати, есе, активність під час дискусій.

Під час модульного та підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни є стандартизовані комп'ютерні тести.

10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється за чотирирівневою шкалою – «2», «3», «4», «5».

Критерії оцінювання результатів навчання за чотирирівневою шкалою

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано завдання. Водночас здобувач вищої освіти має продемонструвати вміння аналізувати і оцінювати явища, факти і процеси, застосовувати наукові методи для аналізу у конкретних ситуацій, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів, докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.

«Добре»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано 75% завдань. Водночас здобувач вищої освіти виявляє навички аналізувати і оцінювати явища, факти і події, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів та докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Задовільно»	Отримують за роботу, в якій правильно виконано 60% завдань. При цьому здобувач вищої освіти не виявив вміння аналізувати і оцінювати явища, факти та недостатньо обґрунтував твердження та висновки, недостатньо певно орієнтується у навчальному матеріалі.
«Незадовільно»	Отримують за роботу, в якій виконано менш як 60% завдань. При цьому здобувач вищої освіти демонструє невміння аналізувати явища, факти, події, робити самостійні висновки та їх обґрунтувати, що свідчить про те, що студент не оволодів програмним матеріалом.

Підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою. Вона обчислюється як середнє арифметичне значення (САЗ) всіх отриманих студентом оцінок з наступним переведенням їх у бали за такою формулою:

$$БПК = \frac{САЗ \times \max ПК}{5},$$

де *БПК* – бали з поточного контролю; *САЗ* – середнє арифметичне значення усіх отриманих студентом оцінок (з точністю до 0,01); *max ПК* – максимально можлива кількість балів з поточного контролю.

Відсутність студента на занятті у формулі приймається як «0».

Критерії оцінювання за дворівневою шкалою

Під час проведення заліку навчальні досягнення студентів оцінюються за дворівневою шкалою: зараховано, не зараховано.

Оцінка «зараховано» (60–100 балів) ставиться студентові, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за фахом, здатний виконувати завдання, передбачені програмою, ознайомлений з основною рекомендованою літературою; під час виконання завдань припускається помилок, але демонструє спроможність їх усувати.

Оцінка «незараховано» (1–59 балів) ставиться студентові, який допускає принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може продовжити навчання чи розпочати професійну діяльність без додаткових занять з відповідної дисципліни.

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		Іспит	залік
90–100	A	Відмінно	Зараховано
82–89	B	Добре	
75–81	C		
64–74	D	Задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання	
1–34	F	Незадовільно (незараховано) з обов'язковим повторним вивченням	

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам вищої освіти за підсумкового контролю «іспит»

Види робіт	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Модульний контроль	ІНДЗ	Підсумковий контроль	Загальний бал
Максимально можлива кількість балів	10	20	10	20	10	30	100

11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

Наочні засоби:

1. Слайдові презентації у програмі Microsoft Office PowerPoint.
2. Інформаційні стенди у навчальній аудиторії.
3. Методичні вказівки для практичних занять з дисципліни.
4. Типова програма навчальної дисципліни для підготовки фахівців бакалаврів у вищих навчальних закладах II-IV рівнів акредитації Міністерства аграрної політики України та продовольства України (2012).
5. Відеокасети – п'ять.
6. Навчально-виробнича лабораторія скотарства – підрозділ НВЦ БНАУ, де утримують ВРХ.
7. Інструкції та науково-практичні рекомендації з відгодівлі ВРХ.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Вдовиченко Ю.В., Вороненко В.І., Найдьонова В.О., Омельченко Л.О. М'ясне скотарство в степовій зоні України: монографія. Нова Каховка: ПИЕЛ, 2012. 308 с.
2. Костенко В.І. Технологія виробництва молока і яловичини. Київ: Видавництво Ліра- К., 2018. 672 с.
3. Микитюк В.М. Відродження галузі скотарства в умовах ринкових трансформацій: монографія. Житомир: Вид-во "Житомирський національний агроекологічний університет", 2012. 508 с.
4. Основні економічні показники виробництва продукції сільського господарства в сільськогосподарських підприємствах: стат. бюлетень URL: www.ukrstat.gov.ua
5. Програма розвитку м'ясного скотарства в Україні на період до 2020 року / А.А. Гетья та ін. Київ: НУБіП України, 2013. 40 с.
6. Сучасні технології виробництва молока (особливості експлуатації, технологічні рішення, ескізні проекти) / С.Ю. Рубан та ін. Харків: ФОП Бровін О.В., 2017. 172 с.
7. Технологія виробництва продукції тваринництва / О.Т. Бусенко та ін. Київ: Вища освіта, 2012. 495 с.
8. Угнівенко А.М. Збереженість м'ясних телят та основні фактори, що впливають на неї. *Тваринництво та технології*. 2019. С.71–76.